

VEGETAȚIA PRUNDIȘURILOR ȘI A LUNCILOR RÂURILOR DIN ROMÂNIA

Vasile SANDA¹, Valeriu ALEXIU²

Luncile râurilor din regiunile de câmpie, colinare și montane sunt populate, în special prundișurile acestora, de o vegetație specifică, influențată mult de mărimea și durata inundațiilor anuale, dimensiunea bazinelor respective și etajul de vegetație în care acestea se situează.

Vegetația pionieră de prundișuri și soluri pietroase este reprezentată prin fitocenoze xeroterme, acidofile, deschise, grupate în clasa *Sedo-Scleranthetea* Br.-Bl. 1955.

Una dintre grupările cele mai frecvente, ce populează aceste habitate, o reprezintă asociația *Alysso-Sedetum* Oberd. et Müller 1961 ce vegetează pe aluviuni nisipoase și prundișuri situate la gurile râurilor ce se deschid în lunca Dunării. Pe lângă cele două codominante și caracteristice, *Alyssum alyssoides* și *Sedum album*, se mai întâlnesc: *Petrorhagia saxifraga*, *Polycnemum arvense*, *Scleranthus annuus*, *Poa bulbosa*, *Herniaria glabra*, *Bromus tectorum*, *Chondrilla juncea*, *Potentilla argentea*, *Rumex acetosella*, *Trifolium arvense*, *Sedum neglectum*, *Vulpia myuros*, specii caracteristice clasei *Sedo-Scleranthetea*.

O altă grupare o reprezintă asociația *Filagini-Vulpietum* Oberd. 1938 care, de asemenea, populează solurile aluvionare și nisipoase. Speciile cele mai frecvente din această asociație sunt: *Ventenata dubia*, *Aira capillaris*, *Haynaldia villosa*, *Aegilops cylindrica*, *Potentilla argentea*, *Rumex acetosella*, *Poa bulbosa*, *Scleranthus annuus*.

Fitocenozele de *Trifolio molinerii-Haynaldietum villosae* Boșcaiu et Resmeriță 1967 reprezintă grupări cu exigențe trofice mai ridicate față de cele două asociații precedente și se dezvoltă îndeosebi pe solurile nisipoase de la baza pantelor, unde, în urma perioadelor de levigare, se produc și coluvionări bogate în substanțe humice.

Fitocenozele de *Sclerantho-Erysimum (Syrenietum) cuspidate* Csürös et al. 1968 au fost întâlnite pe prundișurile Eșelnița și Mraconia (jud. Mehedinți) și au ca specii însoțitoare pe: *Achillea distentifolia*, *Alopecurus pratensis*, *Alyssum alyssoides*, *Centaurea biebersteinii*, *Potentilla argentea*, *Trifolium arvense*, *T. incarnatum* ssp. *molinerii*, *T. scabrum* etc.

Asociația *Sedo-Petrorhagietum saxifragae* Roman 1974 este dominată de *Kohlrarschia saxifraga* și *Sedum rubens* care se instalează pe prundișurile văilor torențiale sau pe pantele teraselor unde pietrișul a fost adus la zi de eroziunea pluvială. Dintre elementele clasei *Sedo-Scleranthetea*, prezente în aceste fitocenoze, amintim: *Chondrilla juncea*, *Trifolium arvense*, *Filago arvensis*, *Rumex acetosella*, *Minuartia hamata*, *Scleranthus perennis*.

¹ Institutul de Biologie al Academiei, București

² Universitatea din Pitești

Cenozele de *Calamagrostetum pseudophragmitis* Kopecky 1968 se dezvoltă pe prundișurile de pe micile insule care se formează datorită câmpului meandrat al râurilor. Fitocenozele de la Grădiștea (jud. Brăila) sunt limitrofe celor de *Calamagrostio-Tamaricetum ramosissimae* Simon et Dihoru 1963 și se caracterizează prin prezența unor elemente ale alianței *Phalaridion arundinaceae* Kopecky 1961, ca: *Lycopus europaeus*, *Veronica beccabunga*, *Galium palustre*, *Mentha aquatica*, *M. longifolia* etc.

Grupările de *Calamagrostio pseudophragmitis-Typhetum minimae* Al. Dihoru 1971 au fost identificate pe râurile Prahova și Olteț, unde vegetează la altitudini cuprinse între 178-200m. Cele două caracteristice: *Typha minima* și *Calamagrostis pseudophragmites* sunt însoțite de elemente ale ordinului *Nasturtio-Glycerietalia*, ca: *Veronica anagallis-aquatica*, *Epilobium hirsutum*, *Leersia oryzoides*, *Sparganium erectum*, *Catabrosa aquatica*, precum și de cele ale clasei *Phragmitetea*, ca: *Lythrum salicaria*, *Eleocharis palustris*, *Lycopus europaeus*, *Alisma plantago-aquatica*, *Typha angustifolia*, *Bolboschoenus maritimus*, *Phragmites australis*, *Iris pseudacorus*, *Typha latifolia*, *Equisetum palustre*, *Veronica beccabunga* etc.

Frecvent întâlnite în cursul râurilor din regiunile colinară și submontană este asociația *Typhetum schuttleworthii* Soó 1927. Fitocenozele întâlnite de noi pe Valea Vâlsanului (jud. Argeș) prezintă o înălțime de 1,5-1,6 m și o acoperire de 90-95%. Speciile însoțitoare cele mai frecvente sunt: *Galium palustre*, *Juncus inflexus*, *Ranunculus repens*, *Ranunculus sanguineus*, *Polygonum hydropiper*, *Mentha longifolia*, *Cirsium palustre*, *Bidens tripartitus*, *Rumex crispus*, *Agrostis stolonifera*, *Stachys palustris*, *Myosoton aquaticum*, *Lycopus europaeus*.

Vegetația de stufărișuri este reprezentată îndeosebi de *Calamagrostio-Tamaricetum ramosissimae* Simon et Dihoru 1963, ce se instalează cu precădere pe terasele inferioare ale râurilor din regiunea de câmpie. Specia caracteristică și dominantă, *Tamarix ramosissima*, cu o acoperire de 50-75%, este acompaniată de *Calamagrostis epigeios* și de elemente ale ordinului *Tamaricetalia*, ca: *Oenothera biennis*, *Urtica dioica*, *Salix fragilis*, *Populus alba*, și alianței *Agrostion stoloniferae*, ca: *Agrostis stolonifera*, *Poa angustifolia*, *Rorippa sylvestris*, *Trifolium repens*, *Taraxacum officinale*, *Trifolium fragiferum*, *Elymus repens*.

Cursul mijlociu și superior al văilor montane (exemplu: Azuga, Prahova) este ocupat de grupările asociației *Telekio speciosae-Alnetum incanae* (Coldea 1986) 1990. *Alnus incana* prezintă o înălțime de 6-8 m și o acoperire de 75-85%. În acest strat se mai întâlnesc exemplare rare de *Salix caprea* și *Salix purpurea*. Sinuzia ierboasă este dominată de specii mezo-higrofile și mezofile, multe cu port înalt. Dintre cele mai caracteristice, amintim: *Telekia speciosa*, *Heracleum palmatum*, *Carduus personatus*, *Stachys sylvatica*, *Deschampsia caespitosa*, *Filipendula ulmaria*, *Geranium pratense*, *Rumex acetosa*, *Carex remota*, *Caltha laeta*, *Impatiens noli-tangere*, *Cirsium palustre*, *Matteuccia struthiopteris*.

Pe prundișurile râurilor (în special Prahova), în cursul mijlociu al acestora, se întâlnesc frecvent fitocenoze ale asociației *Salicetum purpureae* (Soó 1993 o.n.n.) Wendelbg.-Zelinka 1952. Acestea reprezintă populații cu o sinuzie ierboasă heterogenă, formată din: *Potentilla reptans*, *Stellaria aquatica*, *Prunella vulgaris*, *Bidens tripartita*, *Gratiola officinalis*, *Eupatorium cannabinum*, *Equisetum arvense*, *Potentilla anserina*, *Galium rivale*, *Agrostis stolonifera*, *Ranunculus repens*, *Rumex sanguineus*, *Galega officinalis*, *Glechoma hederacea*.

O altă grupare interesantă este cea a asociației *Salici purpureae-Myricarietum* Moor 1958, întâlnite de noi în lunca râului Doftana.

Din analiza pH-ului substratului nisipos din valea Doftanei, pe care sunt cantonate aceste tufărișuri, iese în evidență existența unei reacții neutre spre ușor bazică, ce variază în funcție de anotimp și adâncimea profilului, după cum se poate constata din tabelul nr. 1:

Tabelul nr. 1 – Variația sezonală a pH-ului în asociația
Salici purpureae-Myricarietum (anul 2007)

Luna		Aprilie	Mai	Iulie	Septembrie
Adâncimea profilului	L	7,32	7,47	7,83	7,48
	S1	7,55	7,56	7,72	8,02
	S2	7,62	7,65	7,65	8,02

Tendința generală a reacției solului tinde spre creșterea valorilor, atât spre straturile mai profunde, cât și către sfârșitul sezonului de vegetație.

Speciile ierboase cele mai frecvente din aceste tufărișuri sunt: *Mentha longifolia*, *Achillea millefolium*, *Agrostis stolonifera*, *Alchemilla xanthochlora*, *Campanula rapunculoides*, *Carlina vulgaris*, *Equisetum ramosissimum*, *Erigeron acris*, *Medicago lupulina*, *Potentilla anserina*, *Potentilla recta*, *Ranunculus repens*, *Thymus pulegioides*, *Trifolium fragiferum*, *Centaurea micranthos*, *Asperula tenella*, *Poa compressa*, *Lotus tenuis*, *Euphorbia cyparissias*, *Cynodon dactylon*, *Daucus carota*, *Carex sylvatica*.

Sălcetele, grupate în asociația *Salicetum albae* Issler 1926 (*Salici-Populetum nigrae* (Tx. 1931) Mejer drees 1936) se întâlnesc în locurile cele mai joase. Ele ocupă ostroavele formate sau în curs de formare, partea centrală a luncilor mari, sau cea din apropierea terasei, atunci când aceste fitocenoză sunt cantonate în luncile mici. Stațiunile ocupate de sălcete sunt frecvent inundate, adesea pe o durată de timp destul de lungă (6 luni sau chiar mai mult în lunca și Delta Dunării și până la 1-3 luni în luncile râurilor interioare).

Fig. 1 – *Myricaria germanica*

Sălcetele sunt instalate pe aluviuni recente, nesolificate sau aflate în stadii diferite de solificare. Aceste aluviuni sunt fin stratificate, cu structuri alternative, de nisipuri fine și de mături nisipoase, sau fin glomerulate. În primul caz, se poate distinge un început de orizont A la 15-30 cm grosime, cu un conținut moderat de humus (2-3%), în al doilea caz, procesul pedogenetic este mai avansat, solurile aflându-se în diferite stadii de evoluție spre lăcoviște. În locurile joase pot să apară și soluri brune-gleizate tipice, bogate în substanțe humice, cu textură mai grea și prezența unor săruri solubile.

Fitocenozele degradate se prezintă puternic rărite, cu un strat ierbos foarte bogat. Speciile caracteristice pentru fitocenozele de *Salix alba* sunt: *Senecio paludosus*, *Carex riparia*, *Glyceria aquatica*, *Glyceria fluitans*, *Bidens cernua*, *Rumex crispus*. Dintre cele mai răspândite fitocenoze din luncile râurilor de la câmpie până în zona montană, cantonate pe soluri aluviare, bogate în substanțe nutritive, este asociația *Agrostidetum stoloniferae* Burduja et al. 1951. Condițiile ecologice variate au permis instalarea a numeroase fitocenoze, descrise ca subasociații (Chifu et al. 2006). De asemenea, nelipsite din cursul râurilor, sunt următoarele asociații: *Ranunculetum repentis* Knapp 1946 em. Oberd. 1957, *Lythro-Calamagrostidetum epigei* I. Pop 1968, *Junco inflexi-Menthetum longiflorae* Lohm. 1953, *Scirpetum sylvatici* Maloch 1935 em. Schwich. 1944, *Epilobio-Juncetum effusii* Oberd. 1957 etc.

Maximum de distribuție a fitocenozelor cantonate în cursul râurilor este în strânsă legătură cu zona altitudinală la care se găsesc, amplasarea, durata și frecvența inundațiilor și, nu în ultimul rând, presiunea antropică din regiune, care influențează direct existența și succesiunea naturală în timp și spațiu a acestora.

BIBLIOGRAFIE

1. BOȘCAIU N., RESMERIȚĂ I., 1969, *Vegetația ierboasă xerofilă de aluviuni din sectorul valea Eșelnița-valea Mraconiei al Defileului Dunării*. Stud. și cerc. de Biol. Seria Bot., 21, 3, 209-216.
2. CSUROS ȘT., POP I., HODIȘAN I., CSUROS-KAPTALAN Margareta, 1968 – *Cercetări floristice și de vegetație între Orșova și Eșelnița*. Contrib. Bot. Cluj, 277-312.
3. CHIFU TH., MĂNZU C., ZAMFIRESCU Oana, 2006 – *Flora și vegetația Moldovei (România)*. Ed. Univ. „Al. I. Cuza”, Iași, vol. I și II.
4. DIHORU GH., RĂDUȚOIU D., 2005 – *Calamagrostio pseudophragmitis-Typhetum minimae in the south-western part of Romania (Oltenia)*. Phytologia Botanica. 11(1):73-77.
5. OPREA AL., 2004 – *Vegetația lemnoasă din Câmpia Tecuciului (Jud. Galați)*. Bul. Grăd. Bot., Iași 12, 53-74
6. POPESCU A., SANDA V., FIȘTEAG Gabriela, 1986 – *Elemente ale diversității vegetației din unele sectoare ale Câmpiei Române*. Stud. și Com. de Biol. Seria Biol. Veget., 48 (2): 125-131.
7. POPESCU A., SANDA V., 1998, *Caracterizarea elementelor de floră și vegetație din Bazinul Văii Azuga*. Contrib. Bot. Iași, 7, 103-110.
8. SANDA V., 2002 – *Vademecum ceno-structural privind covorul vegetal din România*. Ed. Vergiliu, București